

Rechtskundig Weekblad

Vereeniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elken Zondag

Postcheckrekening N° 3185.22

Abonnementsprijs : 100 fr. per jaar

Alle rechterlijke uitspraken, artikels en andere bijdragen, alsook boeken ter bespreking te zenden aan den secretaris-hoofdopsteller.

Mr RENE VICTOR

Italiëlei, 99, Antwerpen

Opgaaf betreffende intekening en adreswijziging, aanvraag van losse nummers en alle mededeelingen betreffende het beheer te zenden aan den secretaris-schatbewaarder

Mr JOHN STOCKMANS

Mechelsche Steenweg, 201, Antwerpen

PERSPECTIEVEN VAN DE DEMOCRATIE

In een land zooals het onze, waar de staatsinstellingen rusten op de beginselen van de parlementaire democratie, is het noodzakelijk dat wij ons ernstig gaan afvragen wat de perspectieven der politieke vrijheid in de wereld zijn.

Zag men tijdens de 19e eeuw en tot vóór 1914, de democratische denkbeelden veld winnen, sedert het einde van den wereldoorlog is de strekking een tegenovergestelde.

Het einde van den wereldoorlog is misschien niet het juiste keerpunt, want de geweldige politieke gebeurtenissen van inwendigen aard in de meeste autoritaire staten van Europa bij het einde van den wereldoorlog en onmiddellijk daarna lieten een nog meer uitgebreide toepassing van het democratisch staatsbeleid verwachten.

Laat er alleen gewezen worden op de Kerenski-regering in Rusland, de Weimar-grondwet in Duitschland en het uiteenvallen van het Oostenrijksch-Hongaarsche keizerrijk in ten minste twee zuiver democratische staten : Oostenrijk en Tsjecho-Slowakije.

Spoedig echter verloopt de tij.

In November 1917 komen de Sovjets aan het bewind en vestigt Lenin de bolsjevistische dictatuur in het oude tsarenrijk.

In 1920 wordt Hongarije onderworpen aan de dictatuur van Horthy.

De pogingen om in de Balkanstaten het parlamentarisme in te burgeren lijden schipbreuk : Roemenië, Yoego-Slavië, Bulgarije, Griekenland, Turkije zijn min of meer dictatoriale staten.

In Italië, waar men na den oorlog er niet in

gelukke de bestaande parlementaire instellingen normaal te doen werken, komt het fascisme in 1922 aan de macht.

1931 brengt de hoopvolle tijding van den val der eeuwenoude absolutistische monarchie in Spanje.

Maar andere, meer indrukwekkende feiten komen er ons aan herinneren dat het noodlot zich tegen de politieke vrijheid schijnt gekant te hebben.

Maart 1933 : het nationaal-socialisme zegeviert, de Weimar-republiek verdwijnt.

April 1934 : Dollfuss schaft de democratische grondwet van Oostenrijk af.

Juli 1936 : er begint een militaire opstand in Spanje, waardoor op dit oogenblik de republikeinsche instellingen in feite niet meer bestaan op de 3/5den van het Spaansche grondgebied.

Voeg daarbij Polen, Albanië en Portugal, waar er geen werkelijke democratie is, en U zult vaststellen dat het overgrootste deel van Europa onder dictatoriale of half-dictatoriale regeringen leeft.

In Oost-Europa : geen democratie.

In Zuid-Europa : geen democratie, tenzij in de kleine helft van Spanje.

In Centraal-Europa : alleen Tsjecho-Slowakije.

Blijft West- en Noord-Europa. Hier, van de kust der zee tot aan de Alpentoppen, waait nog de wind der vrijheid.

Zwitserland, Frankrijk, België, Holland, Denemarken, Noorwegen, Zweden, Finland, Ier-

land en Groot-Brittanje blijven gehecht aan de idealen van politieke vrijheid.

Buiten Europa is de toestand ongeveer dezelfde gebleven als onmiddellijk vóór den oorlog, te weten dat de werkelijke democratische regeeringsstelsels hoofdzakelijk te vinden zijn in de Vereenigde Staten van Amerika en in de dominions van het Britsche Rijk: met name Canada, de Unie van Zuid-Afrika, Australië en Nieuw-Zeeland.

De eenige hoop op uitbreiding van de democratie buiten Europa ligt — hoe paradoksaal dit ook moge klinken — in het feit dat de grootste koloniale machten: Engeland, Frankrijk, Nederland, België, democratische staten zijn en dat, naarmate de koloniale volkeren naar zelfbestuur gaan, dit zelfbestuur wordt voorbereid naar het model van het bestuur in het moederland.

Het merkwaardigste voorbeeld wordt in dit opzicht sedert verleden jaar in Britsch-Indië geleverd, waar voor een bevolking van meer dan twee honderd millioen menschen, het parlementarisme trapsgewijze wordt ingevoerd.

* * *

Het pleit is dus voor de democratie geenszins verloren.

Waakzaamheid is echter geboden.

Gevaren dreigen van overal.

Ik doel hier niet op het oorlogsgevaar. Het valt nog te bezien of een eventueele Europeesche oorlog een zuivere strijd zou zijn van dictatoriale tegen democratische staten.

De vooruitzichten zijn nu reeds, dat er tenminste een dictatoriale staat vermoedelijk aan de zijde van de democratieën zal staan: Sovjet-Rusland... en wie weet of, evenals in 1915, Italië zich niet uiteindelijk aan den kant van West-Europa zal scharen?

Wie weet ook hoe of de oorlog zal eindigen? Een langdurige oorlog kan evenals in 1918 den val der gevestigde dictaturen voor gevolg hebben.

Zeker het oorlogsgevaar is van overweldigende beteekenis op dit oogenblik, maar zijn beteekenis voor de menschheid is zoo algemeen, dat ik weiger het te beschouwen in het oppervlakke raam van de tegenstelling democratie-dictatuur.

De gevaren voor de democratie zijn van dieperen aard. Zij zijn zoodanig dat zij m.i., nog blijven bestaan voor democratische staten

welke in een krijg de militaire overwinning op dictatoriale staten zouden behaald hebben.

Deze gevaren zijn:

1) de verzwakking van de democratische overtuiging door de vervaging van de democratische begrippen.

2) de miskennis van de werkelijke oorzaak der moeilijkheden welke heden ontstaan voor de normale werking van de democratische instellingen.

* * *

De vervaging van de democratische begrippen is grootendeels het gevolg van de propaganda ten voordeele van de dictatoriale instellingen onder hun verschillende vormen, en zij bestaat er hoofdzakelijk in de democratie met haar eigen begrippen te bestrijden.

Die propaganda werd eigenlijk ingezet door de communisten tot aanprijzing van het Sovjet-stelsel.

Zij zegden tot de arbeiders: wat hebt U aan politieke vrijheid indien U economisch zwak bent en dus onvrij?

Zij vergeten daarbij dat de eerste voorwaarde om het lot van den arbeider te verbeteren er in bestaat hem de mogelijkheid te geven zijn wil vrij uit te drukken.

Dit heeft trouwens de ervaring van de arbeidersbeweging in de 19e eeuw bewezen. Het eerste doel dat zij zich stelde was een politiek doel: verruiming van de vrijheid en van de democratie, nl. syndicale vrijheid en algemeen kiesrecht.

Daar het eerste thema geen weerklank vond, veranderde het motief: de dictatuur vermomde zich en trachtte zich een democratisch uitzicht te geven.

Ieder weet dat het algemeen kiesrecht en de geheime stemming zoowel in Rusland als in Duitschland en Italië bestaan.

Ziedaar zuiver democratische instellingen, maar door «dynamische» bewindslieden zóó gehanteerd, dat zij de noodzakelijke eenheid van het regeeringsbeleid waarborgen.

In die landen is er evenveel vrijheid als bij ons, wordt er gezegd, maar dank zij het leidersbeginsel kan het volk tot een eenheid versmolten worden en treedt het eensgezind over al de interne en externe moeilijkheden.

Dit is echter alles maar schijn. De werkelijkheid is anders. Wij vermoeden haar reeds wanneer wij hooren van processen, waar beschuldigten van hoogverraad alles bekennen wat hen

ten laste wordt gelegd... en er zelfs nog een schepje bijdoen.

Wij gelooven nog minder van wat men ons voorhoudt wanneer ons verteld wordt van «vrije» verkiezingen, waarbij de regeering regelmatig 99.5 % van de stemmen behaalt.

Zeer onlangs verklaarde de hoofdkroniekschrijver van een zeer gematigd en bezadigd Hollandsch weekblad dat, moest hij aanstonds in een van de bedoelde processen betrokken worden onder om het even welke beschuldiging, hij niet aan den indruk kon weerstaan dat hij beamende bekentenissen zou doen. Hij voegde er aan toe overtuigd te zijn dat een volksstemming, zooals er een in Oostenrijk onlangs werd gehouden, moest zij plaats hebben in 't zij gelijk welk land van Europa, dezelfde uitslag zou geven, t.w. 99.5 % voor de aansluiting bij Groot-Duitsland.

De waarheid is dat algemeen kiesrecht en zelfs geheime stemming niet het alpha en het omega van de democratie zijn.

Wanneer zij hun regeeringsstelsel willen kenschetsen, zeggen de Engelschen in ééne adem «democracy and freedom».

Er is inderdaad geen democratie, geen volksregeering zonder vrijheid; en er is geen vrijheid zonder volksregeering.

Geen democratie dus zonder vrijheid.

Wat is vrijheid in dit verband? Niet de losbandigheid, niet de anarchie.

Politieke vrijheid is alleen het samenstel van enkele onontbeerlijke waarborgen.

Geen werkelijke democratie zonder het recht zijn meening uit te drukken over de manier waarop de regeering over het volk heerscht.

Algemeen kiesrecht en geheime stemming zijn een parodie van de democratie, wanneer de regeering door de pers, de film, de radio, de school en zelfs door de onderdrukking van den godsdienst, het monopolium van de meeningsuiting heeft.

Maar het is niet alles.

Laat zelfs de meeningen zich uiten. Nog is het niet voldoende. Zij die een bepaalde politieke overtuiging hebben, moeten het recht genieten te vergaderen en zich te vereenigen, zooniet staan zij machteloos tegenover de gevestigde machten, zoowel de politieke als de economische.

En nog volstaat dit niet. Nog is een andere waarborg noodig. Die waarborg is wellicht de belangrijkste. Hij is het die als eerste eisch van het volk tegenover de dwingelandij gesteld

werd wanneer in de vroegere middeleeuwen de afbraak van het absolutisme begon: Habeas corpus! Waarborg tegen willekeurige aanhoudingen en vervolgingen!

Dit vereischte van de vrijheid bestaat hierin, dat niemand noch vervolgd, noch aangehouden, noch gestraft kan worden dan uit kracht van de wet — en niet naar willekeur van den vorst.

De wet wordt hier beschouwd als zijnde de uitdrukking van den volkswil, en als zoodanig onafhankelijk van en boven den wil van vorst of regeering.

De wetgeving moet dus van populaireren oorsprong zijn, wil men daarop zonder gevaar van dwingelandij het recht van de regeering gronden tot uitoefening van hare verschrikkelijke bevoegdheid: de bestraffing.

Zoo leidt dus de idee van vrijheid naar die van volkswetgeving. En zoo is tevens overduidelijk geworden dat democratie en vrijheid innig met elkaar verbonden zijn.

Zoodra zij gescheiden zijn, wordt de eene tot de bespottung van de andere.

En laat hieraan toegevoegd worden, dat wat voorafgaat niet de samenvatting is van het programma van een politieke partij: het is alleen een herinnering aan de zeer duidelijke bepalingen van de Belgische Grondwet.

* * *

Nu het tweede gevaar: de miskennis van de werkelijke oorzaak van de moeilijkheden die zich voordoen in de werking onzer politieke instellingen.

Vooraleer die werkelijke oorzaak kan aangegeven worden, moet een ander misverstand aangaande de techniek van de politieke democratie uit den weg geruimd.

Er wordt soms smalend gezegd: de democratie is de dictatuur van de helft plus één.

Dit komt overeen met te beweren dat van zoodra 51 % van het kiezerskorps voor een denkbeeld gewonnen zijn, die 51 %, met behoud van de democratie, hun wil kunnen opdringen aan de 49 %, welke ook die wil weze.

Niets is minder waar. Democratie is onafwendbaar verbonden, in haar practische werking, met een zekere graad van verdraagzaamheid.

Wanneer een meerderheid van 51 % een maatregel wil opdringen aan een minderheid van 49 %, die zich daartegen halsstarrig verzet, omdat de minderheid meent dat haar le-

vensbelang daarbij gemoeid is, dan leidt dergelijke politiek langs een of anderen weg naar de dictatuur, naar opheffing dus van de democratie.

Deze vaststelling laat toe de werkelijke oorzaak van onze politieke moeilijkheden bloot te leggen. Die oorzaak is niet hoofdzakelijk van politieke aard.

Zeker kan de werking van de politieke instellingen als zoodanig verbeterd worden. Het wordt niet ontkend dat het zijn belang heeft langwijlige besprekingen in het Parlement en het absentéisme der parlementsleden te keer te gaan, den zin voor verantwoordelijkheid bij regeering en ambtenarendom te verscherpen, de misbruiken van de drukpersvrijheid te beteugelen, enz. Maar men vergeet hierbij dat deze kwalen niet van vandaag zijn; dat zij vroeger soms heviger gewoekerd hebben dan nu, zonder evenals nu voorwendsels te zijn tot een principiele bestrijding van het parlementaire stelsel.

De reden waarom nu het principieel zelf van de democratie in het gedrang komt, is van een anderen aard.

Wij beleven een tijd van economischen nood. Hierdoor worden de economische tegenstellingen tusschen de verschillende maatschappelijke standen harder, en moeilijker te overbruggen.

Wie een klein loon heeft, laat er niet aan tornen en ziet in de verdediging van dit loon een levensbelang.

Wie veel bezit, ziet zijn eigendom kleiner worden en daarmee zijn sociaal aanzien dalen. Hij wil zich staande houden ten nadeele van zijn minderen en hij ziet eveneens in zijn pogingen een levensbelang.

Voeg daarbij het feit dat het tweede groote principieel waarop — naast de vrijheid — de moderne democratie gevestigd is, gelijkheid

heet, wat uit het oogpunt van de practische politiek sociale vooruitgang vordert.

Een democratische staat, waarvan de politieke instellingen in dergelijke voorwaarden moeten werken, is tot ondergang gedoemd.

Die uitkomst is gelukkig niet fataal.

De economische crisis kan bestreden worden. Dit hebben de Scandinavische democratiën door hun welvaartspolitiek bewezen.

Een heel volk kan tot in zijn hoogste standen voor het denkbeeld van den socialen vooruitgang gewonnen worden: dit bewijst Groot-Brittanje.

Maar om het gevaar te keeren is het noodig het te onderkennen, en het met zijn werkelijken naam te noemen. Zooniet laat men zich al te gemakkelijk verleiden door den woordenroes van den eersten den besten aspirant-dictator.

* * *

De eerste voorwaarde tot behoud der democratie is liefde voor de vrijheidswaARBorgen, die haar eigen zijn. Die liefde verflauwt naarmate het begrip van de politieke vrijheid vervaagt. De lust naar avontuur begint met de magische verlokking die uitgaat van het onbekende.

Wie de tegenstelling democratie-dictatuur met al haar implicaties bewust doordenkt, kan niet anders dan de voorkeur aan de democratie te geven, voor zoover hij ten minste eenigen prijs hecht aan de waardigheid van den mensch als mensch en zijn evennaasten niet wil verlaagd zien tot geestelooze en willooze werktuigen.

Dit welberaden geloof in de democratie zal den wil sterken de politieke, en vooral economische moeilijkheden te overwinnen, die haar bestaan bedreigen.

En waar er een wil is, is er een weg...

Mr A. FAYAT,
Advocaat te Brussel.

Het recht der gehuwde vrouw op wettelijke hypotheek.

Bijzondere toepassing op het geval van art. 214 B Burgerlijk Wetboek

Een onlangs door de burgerlijke rechtbank van Gent uitgesproken vonnis in zake wettelijke hypotheek der gehuwde vrouw, heeft dergelijke hypothecaire inschrijving nietig verklaard, zich steunende hoofdzakelijk op het principieel dat de echtgenoot geen inschrijving tot vrijwaring van gebeurlijke, doch wel van reeds bestaande rechten vorderen mag, en heeft er onder andere een belangwekkende

toepassing van gedaan op het geval van artikel 214 b van het burgerlijk wetboek, namelijk de machtiging verkregen voor den Vrederechter om een deel der wedde van den man in ontvangst te nemen (delegatie).

Het principieel kan niet in twijfel getrokken worden: Wanneer de vrouw verzuimd heeft bij huwelijkscontract een hypothecaire inschrijving op de goederen van haar man te bedingen tot waarborg der terugnemingen die zij later tegen hem zou mogen opeischen, of a fortiori bij gebrek aan huwe-

lijkscontract, heeft zij het recht, krachtens eene door den Voorzitter der Rechtbank van haar huisvesting te verleenen machtiging, gedurende het huwelijk inschrijving te vorderen op de onroerende goederen van haren echtgenoot, alsmede op deze der gemeenschap (Burg. Bruss. 16-4-1904 P.P. 1906, 216; Verbr. 24-2-1887, Pas. 1887, I, 91) om alle redenen van verhaal welke zij tegen hem mag hebben en dit niettegenstaande tegenstrijdige overeenkomsten.

De wet haalt zekere redenen van verhaal aan, ten titel van voorbeeld: deze die ontstaan uit verbintenissen door haar ondertekend, uit vervreemding harer eigene goederen, uit schenkingen of erfenissen tot dewelke zij geroepen werd, enz. en bepaalt in artikel 68 dat de inschrijving ieder onroerend goed in 't bijzonder zal moeten aanduiden, alsmede de sommen voor dewelke die inschrijvingen, ten titel van waarborg voor de vrouw, gevorderd zijn.

Nochtans, opdat de vrouw recht hebbe, tijdens het huwelijk, wettelijk hypotheek te vorderen op de goederen van den man of op deze der gemeenschap, ingevolge artikel 67 der hypothecaire wet, wordt er ver eischt dat er *redenen van verhaal tegen haren man op dit oogenblik reeds wezenlijk bestaan*, t.t.z. dat zij een verworven recht of schuldvordering bezitte, en niet alleen toekomstige, gebeurlijke rechten of verwachtingen (zoo b.v. haar eventueel aandeel in de huwgemeenschap bij de ontbinding).

De rechtspraak is het daarover eens :

« Sous le régime de la communauté légale, la femme n'ayant pas de biens propres à sauvegarder, ne peut prendre hypothèque légale que pour autant qu'elle ait une cause de reprise NEE et à charge du mari. Le mari a qualité pour demander dans les termes et dans les conditions de l'article 95 de la loi hypothécaire, la radiation de l'hypothèque légale prise par sa femme (trib. Liège, 28 juin et 2 juillet 1900, Pas. III, 305 et 307; Trib. Brux., 4 mai 1889, Cl. et Bonj., 1889-652).

» Les articles 67 et suivants de la loi hypothécaire n'autorisent la femme à requérir inscription pendant le mariage sur les immeubles du mari que pour autant qu'elle ait contre lui une cause légitime de recours. Est nulle pour défaut de cause, l'inscription requise dans cette hypothèse et la radiation doit être ordonnée (Trib. Liège, 13 août 1873, Cl. et B. 1876, 1877 - 231; Termonde 14 nov. 1872 Cl. et B. T. XXI p. 740).

» La femme ne peut pendant le mariage requérir une inscription sur les biens de son mari que pour des causes de recours qui existent déjà et non pour des reprises conditionnelles où éventuelles. Elle ne le peut pour garantir sa part éventuelle dans la communauté.

» Liège 8 juillet 1911, Pas. 1911, II, 289, 12 juillet 1916, Pas. II, 363; Bruges, 14 novembre 1898, P. P. 1900, 290). »

Zie ook Laurent, t. XXX, n° 335.

Na dit principie opnieuw verklaard te hebben in bovenbedoeld vonnis (Burg. recht Gent, 23

Maart 1938 niet gepubliceerd), had de rechtbank voor last na te gaan of in casu de vrouw geen schuldvordering tegen haar echtgenoot bezat, wegens een vonnis van den Vrederechter die haar gemachtigd had, luidens artikel 214 b van het burgerlijk wetboek, de wedde van den man in ontvangst te nemen ten bedrage van een zeker quantum.

De rechtbank besliste op ontkennende wijze, daar dergelijk vonnis geen titel tot betaling van onderhoudspensioen uitmaakt en staaft haar zienswijze op de navolgende beweegredenen die wij overschrijven :

« Overwegende dat het vonnis van den Vrederechter die gedaagde machtigt een deel der wedde van aanlegger in ontvangst te nemen geen titel tot betaling van een onderhoudspensioen uitmaakt (Verbr. 24 Sept. 1934, Pas. 1934, I, 383; Ber. Luik 28-1-1937. J. T. 1937-294; Van Houtte Rechtsk. Tijdschrift 1934 blz. 580).

» Overwegende inderdaad dat artikel 214 b uitdrukkelijk vermeldt dat deze machtiging « onverminderd de rechten van derden » wordt verleend en dat het tijdens de voorbereidende werkzaamheden door den heer senator Lebon verklaard werd: « A la Commission de la Justice nous nous sommes mis d'accord pour considérer le droit donné par le juge comme un simple mandat de justice, une simple délégation, pour toucher rien de plus c'est à dire que l'art. 214 b ne fait naître aucune créance d'un époux à charge de l'autre. Il ne peut donc être question d'un concours de la créance familiale avec la créance des tiers »; (Handelingen van de Kamer-Senaat 1927-1928, bl. 466).

» Overwegende trouwens dat de uitvoering van dat vonnis door geen hypothecaire inschrijving dient gewaarborgd, daar de som die aan gedaagde toekomt haar rechtstreeks door den werkgever van eischer uitgekeerd wordt, en aanlegger gezegde uitkeering dus niet beletten kan;

Overwegende dat gedaagde dienvolgens bij het indienen van haar verzoekschrift tegen aanlegger geen schuldvordering bezat en de hypothecaire inschrijving dus dient doorgehaald; Overwegende dat art. 214 J. van het burgerlijk wetboek aan gedaagde toelaat de noodige maatregelen te treffen om eischer te beletten, het onroerend goed afhangende der gemeenschap te vervreemden; Om deze redenen, de rechtbank verklaart nietig de hypothecaire inschrijving..... enz.».

Vonnis burg rechtb. Gent, 23 Maart 1938).

Bij gebrek aan eigenlijke « schuldvordering » van de vrouw tegen haar man, moest de rechtbank de nietigheid der genomen wettelijke inschrijving toestaan.

Deze beslissing nopens de toepassing der principieen, regelende de wettelijke hypotheek der gehuwde vrouw, op de zoogezegde « delegatie » van art. 214 b B. W. kan, ons inziens, moeilijk tegengesproken worden en schijnt onder alle opzicht gegrond.

André RODENBACH,
lt. pleitbezorger, Gent.

RECHTSPRAAK

276 HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

6de Kamer. — 30 April 1938.

Voorzitter : M. de Ridder.

Raadsheren : MM. Simon en Van der Donckt.

Pleiters : Mrs Valerius, E. De Winde en J. Brans.

ADMINISTRATIEF RECHT. — KERK. — EIGENDOMSRECHT. — KERKFABRIEK. — RECHTSPER-
SOONLIJKHEID. — DRAAGWIJDTE.

I. *De adviezen van den Staatsraad van 3 Nivose jaar X en van 2 Pluiose jaar XIII, betreffende de draagkracht van art. 91 der wet van 24 Oogst 1793 over het eigendomsrecht der kerken, wijzen erop dat de toepassing dezer wet moet beperkt worden tot de kerkgebouwen, welke tijdens de Fransche Omwenteling werden verbeurd en nadien terug ter beschikking van den eeredienst werden gesteld. Deze wet geldt derhalve niet voor de parochiekerken gebouwd na de Fransche Omwenteling, zoodat de gemeenten op deze kerken geen uitsluitend eigendomsrecht kunnen doen gelden.*

II. *Het is onjuist te beweren, dat een kerkfabriek alleen als vertegenwoordigster der gemeente mag optreden. De kerkfabrieken zijn openbare instellingen met een rechtspersoonlijkheid bekleed, welke een onafhankelijk bestaan hebben tegenover de gemeenten en over een eigen bezit kunnen beschikken en het beheeren onder de voorwaarden, geregeld door het decreet van 30 December 1809, alsook van het Koninklijk Besluit van 16 Oogst 1824.*

Gemeente Berchem t/ Vereeniging voor Kath. Werken der Dekenij Antwerpen. (1)

Aangezien bij akte verleden door notaris Van Cutsem op 19 Januari 1901, Juffrouw Coosemans onwederroepelijk gifte onder levenden gedaan heeft aan Petrus René Tilemans, pastoor der parochie St-Hubertus te Berchem, Johannes Edm. Tilemans, onderpastoor, en Alfons Lambrechts, klerk, van een grond gelegen te Berchem en groot ongeveer 1088 m², met beding dat het recht van erfpacht betreffende gemeld goed op 15 Juli 1899 aan begiftigden toegestaan, vernietigd werd;

Aangezien bij akte verleden voor denzelfden notaris op 3 Maart 1924 voornoemde begiftigden verklaarden gifte te doen aan beroepene van eenen eigendom bestaande uit kapel met grond en aanhoorigheden groot 1060 m² voorschreven eigendom toebehoorende aan de giftdoenders, de gebouwen om dezelve te hebben doen oprichten en den grond om hem verkregen te hebben blijkens akte van schenking van 19 Januari 1901 hierboven bedoeld;

Aangezien het vaststaat dat het gebruik der geschonken kapel afgestaan werd aan den openbaren eeredienst in de succursale opgericht, onder de aanroeping van den H. Hubertus, krachtens koninklijk besluit van 25 Mei 1900;

Dat het gebouw, in 1916, regelmatig buiten dienst werd gesteld, na de voltooiing en inwijding der nieuwe St-Hubertuskerk;

Dat, na de buitendienststelling, het lokaal in huur werd genomen door beroepster mits 2000 fr. 's jaars

en dit tot 1933 en achtereenvolgens gebezigd werd tot inrichting van voedingswarenmagazijn en van noodwoningen;

Dat na verzaken van appelante, in 1933, aan het huren van bewust goed, geïntimeerde, die sinds 1924 als eigenares ingevolge geschreven schenking, zonder eenige betwisting tegenover beroepster gestaan had, eene vraag tot vergoeding der in het gebouw ingerichte schade ingediend heeft;

Aangezien nadat bedoelde vraag aanhangig gemaakt werd, appelante in dato 9 Maart 1935 haren thans te beslechten eisch inleidde strekkende tot voor recht te hooren beslissen dat voornoemde akten van begiftiging respectievelijk van 19 Januari 1901 en 3 Maart 1924 nietig en van geenerlei waarde zijn en dat alleen, appelante, oorspronkelijk aangelegster, het eigendomsrecht bezit op de Kapel met grond en aanhoorigheden, gekadaastreerd te Berchem, wijk B, nummer 38 K/3, groot 1060 m²; dienvolgens gedaagde thans beroepene, te hooren veroordeelen om bedoeld eigendom ter vrije en uitsluitende beschikking van beroepster te stellen;

Aangezien in de eerste plaats de vraag dient beantwoord of werkelijk het eigendomsrecht op de Kapel waarover appelante beweert tot in 1935 niet bewust te zijn geweest aan deze ter uitsluiting van de betrokken begiftigers toebehoort;

Aangezien beroepster, met het oog op de dienaangaande door haar te leveren bewijs aanhaalt, in hare besluiten voor het Hof dat «bij toepassing van het algemeen principie gesteld door den Staatsraad met zijn advies van 3 Nivose jaar XIII, dat de draagkracht heeft geïnterpreteerd van artikel 91 van het decreet van 24 Oogst 1793, de pastorijen, de kerken aan de gemeenten behooren»;

Aangezien volgens bedoeld advies «de aan den eeredienst teruggeschonken (restitués) pastorijen en kerken, deel uitmaken van de goederen die door artikel 91 der wet van 24 Oogst 1793 uitgezonderd werden van de toekenning aan de natie van al de goederen der gemeenten en niet mogen ophouden aan de gemeenten toe te hooren»;

Dat in het advies van 2 Pluiose XIII betreffende hetzelfde punt de vraag gesteld werd als volgt : «de raad heeft de verslagen gehoord strekkende tot het oplossen der vraag of de gemeenten eigenareszen zijn geworden der kerken en pastorijen die hun werden gelaten (abandonnés) in uitvoering van de wet van 18 Germinal jaar 10 — is van gevoelen dat de gezegde kerken en pastorijen moeten beschouwd worden als gemeentelijk eigendom»;

Dat die twee adviezen door den keizer goedgekeurd voor doel hebben gehad de kwestie van het eigendomsrecht betreffende evenbedoelde categorie van kerken en pastorijen op te lossen tegenover den Staat, ten gunste der gemeenten (zie : Dalloz, V^o Culte, n° 480);

Aangezien dergelijke beslissing te verklaren is door de verschillende beschikkingen die de wet van 18 Germinal jaar X waren voorafgegaan en de gemeenten in bezit gelaten of gesteld hadden van de

gewezen gebouwen toegewijd aan den eeredienst (zie : Dalloz, *ibid*);

Aangezien de op die wijze toegelicht draagwijdte der adviezen hunne toepassing moet doen beperken tot het beschouwde voorwerp, d.w.z. tot de kerkgebouwen die tijdens de Fransche Omwenteling werden verbeurd en nadien terug ter beschikking van den eeredienst werden gesteld; dat zij zich verzet tegen het algemeen principieel door appelante ingeroepen betreffende het eigendomsrecht der gemeenten op al de parochiekerken en namelijk op degenen die na het tijdperk der Fransche Omwenteling gebouwd werden;

Aangezien de op die wijze toegelichte draagwijdte wetsbepalingen geen eigendomsrecht heeft kunnen putten, dit recht evenmin kan worden afgeleid uit het feit dat de gebouwen bestemd voor den eeredienst, deel zouden uitmaken van het gemeentelijk openbaar domein;

Dat wel is waar vanaf het oogenblik dat de kapel beschikbaar was gesteld voor den eeredienst, zij uit oorzaak van die bestemming onderworpen was aan het regiem der dingen die deel uitmaken van het openbaar domein en aldus onvervreemdbaar en onverjaarbaar was zoolang die bestemming in stand bleef, doch dat daardoor het goed geenszins in het eigenlijk domein der gemeente is overgegaan en haar eigendom is geworden;

Aangezien de kapel in den handel is teruggetreden zoodra aan hare bestemming tot den eeredienst een einde werd gesteld na de voltooiing en inwijding der nieuwe St-Hubertuskerk;

Aangezien de bewuste kapel opgebouwd werd in 1899 dank aan de benaastiging der begiftigers, waarvan thans de rechten betwist worden en dank aan de geldbijdragen der geloovigen, buiten alle tusschenkomst der gemeente, en ter beschikking van den eeredienst werd gesteld, zelfs voor dat de grond door juffrouw Coosemans aan de huidige begiftigers werd geschonken;

Aangezien men zich in die voorwaarden met den eersten rechter kan afvragen of thans eigenaars zijn van de bewuste kapel bij toepassing van artikelen 552, 553 van het Burgerlijk Wetboek, zij die door de voornoemde schenking vanwege juffrouw Coosemans eigenaars van den grond zijn geworden zooniet of toepassing van artikel 1 van het decreet van 30 Mei 1809 het eigendomsrecht naar de kerkfabriek van St-Hubertus is overgegaan, doch dat er geen enkel element voorhanden is om met ernst te kunnen beweren, op grond van de beschikkingen van het Burgerlijk Wetboek, dat beroepster dit recht op de kapel zou verkregen hebben;

Aangezien aldus, welke ook de wederzijdsche rechten dienaangaande van de begiftigers en de kerkfabriek van St-Hubertus mogen wezen en waarover het Hof zich niet hoeft uit te spreken, daar die vraag haar niet onderworpen is, appelante althans te dien opzichte van alle recht uitgesloten blijkt;

Aangezien weliswaar beroepster aanvoert dat de kerkfabrieken enkel als vertegenwoordigers der gemeente mogen optreden, zoodat de kerkfabriek

van St-Hubertus in ieder geval geen eigendomsrecht zou hebben kunnen verwerven;

Aangezien die bewering van allen grond ontbloomt is; dat de kerkfabrieken openbare instellingen zijn met eene rechtspersoonlijkheid bekleed, een onafhankelijk bestaan hebben tegenover de gemeente en over een eigen bezit kunnen beschikken en het beheeren onder de voorwaarden geregeld door het decreet van 30 December 1809, alsook van het koninklijk besluit van 16 Oogst 1824;

Dat zij zich alleenlijk bevinden onder de voogdij van de regeering, wier toelating vereischt wordt onder andere : om in rechten te staan, om legaten en giften te aanvaarden, artikelen 910-937 Burgerlijk Wetboek en artikel 59 Besluit van 30 December 1809 (zie : Verbreking 28 Maart 1878, Pas. I, bl. 170);

Aangezien artikel 92 van voornoemd decreet, dat de gemeente verplicht de ontoereikendheid der inkomsten van de kerkfabriek ten opzichte der lasten voorzien in artikel 37 aan te vullen, evenmin het door beroepster opgevorderde recht komt bekrachtigen;

Dat de gebeurlijke bijdrage ten bate van eene openbare instelling zooals de kerkfabriek door de wet aan de gemeente opgelegd werd als een vervulling van hare taak als openbaar bestuur; dat daarom artikel 131 der Gemeentewet, hetwelk die verplichting overneemt, luidt : « 9° hulpverlening aan de kerkfabrieken », zoodat hier het eigendomsrecht niet ter sprake komen kan;

Aangezien appelante nog gewag maakt, om haar beweerd recht op het kerkgebouw te bewijzen, op de toelagen verleend door Staat, provincie en gemeente tot het bouwen van de nieuwe St-Hubertuskerk;

Aangezien, in de veronderstelling dat de toelage door de gemeente verschaft haar eenig recht op dit gebouw zou medegebracht hebben, die tusschenkomst gansch vreemd is gebleven aan het oprichten der kapel, door private penningen bekostigd en dus ter zake van alle belang beroofd is;

Aangezien het niet optreden der kerkfabriek als eigenares van de gewezen kapel St-Hubertus bezwaarlijk door appelante als eene erkenning van haar eigendomsrecht op dit gebouw kan opgevat worden en als bewijsvoering volkomen waardeloos is;

Aangezi uit de hierboven ontwikkelde beschouwingen blijkt dat met rede de eerste rechter aan appelante alle aanspraak heeft ontzegd op het eigendom der betwiste kapel en mitsdien geoordeeld heeft dat zij, bij afwezigheid van belang, de hoedanigheid ontbeerde om de nietigheid der aangevalen schenkingen uit welken hoofde het ook weze, te doen uitspreken.

Om deze redenen,

Het Hof, alle niet uitdrukkelijke toegewezen besluiten ontzeggende, gehoord ter openbare terechtzitting het eensluidend advies van den heer advocaat-generaal Ost, recht doende op het beroep, verklaart appelante zonder grieven; mitsdien, bevestigt het aangevallen vonnis;

Verwijst beroepster in de op het hooger beroep ontstane gerechtskosten.

277

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

2de Kamer bis. — 31 Maart 1938.

Voorzitter : M. Stellfeld.

Rechters : MM. Halleman en Ooms.

Pl. : Mters P. De Preter en Ferd. Zech.

I. — HUWELIJKSGOEDEREN. — AANVAARDING. — DAGVAARDING TOT NIETIGVERKLARING EENER DAAD DOOR DEN GEWEZEN ECHTGENOOT GESTELD.

II. — ACTIO PAULANA. — VROUW GEMEEN IN GOEDEREN. — Vernietiging eener daad gesteld door den echtgenoot.

I. — *Een exploit van dagvaarding waarbij de vrouw, na de echtscheiding en binnen den wettelijken termijn, de vernietiging vraagt van een verkoop door haar gewezen echtgenoot gedaan tijdens de gemeenschap en met bedrieglijke benadeeling van hare rechten, kan niet anders aanzien worden dan als zijnde vanwege de vrouw een duidelijke kennisgeving van haren wil om de gemeenschap te aanvaarden overeenkomstig artikel 778 B. W.*

II. — *De gescheiden echtgenoot is, na de gemeenschap aanvaard te hebben, gerechtigd om krachtens artikel 1167 B. W. de vernietiging te vragen van de vervreemding van een goed der gemeenschap gepleegd door haar gewezen echtgenoot met bedrieglijke benadeeling van hare huwelijksrechten om het even of deze vervreemding gepleegd werd na de dagteekening van het in het artikel 238 B. W. vermelde bevelschrift ofwel ervóór.*

Seymens t/ Denissen.

A) *In rechte :*

Aangezien verweerder inbrengt dat deze eisch niet ontvankelijk is;

dat aanlegger op 13 Juni 1930 geene schuld-eischeres van verweerder was, vermits de echtscheiding pas op 24 Juli 1936 uitgesproken werd;

dat aanlegster de gemeenschap niet bijtijds aanvaard heeft;

dat, hadde zij het wel gedaan, zij zich toch nog had moeten neerleggen bij den volbrachten verkoop vermits, de echtgenoot alleen de gemeenschap beheert en zelfs de goederen der gemeenschap mag verkwalen zonder iemand rekenschap te moeten geven;

dat aanlegster overigens verwaarloosd heeft de maatregelen te nemen die sedert het begin der rechtspleging tot bekomen der echtscheiding en in het belang van hare huwelijksrechten, ter harer beschikking stonden;

Aangezien aanlegster en verweerder op 25 Juli 1919 in het huwelijk traden onder het stelsel van wettelijke gemeenschap van goederen;

dat op 18 Juli 1928 aanlegster de echtelijke woning verliet en verweerder onmiddellijk na haar vertrek verweester in huis nam;

dat in Maart 1930 een verzoening tusschen de echtelieden intrad en aanlegster opnieuw haar intrek nam onder het echtelijk dak;

dat onmiddellijk na het tweede vertrek van aanlegster, op 4 Juni 1930, verweerder, op 13 Juni

daarop volgend, het huis in kwestie verkocht aan verweester met wie hij op 31 Maart 1937 in het huwelijk trad nadat op 3 Maart 1937 van den ambtenaar van den burgerlijken stand te Berchem beteekening werd gedaan van het vonnis van echtscheiding bij verstek verleend op 19 Juni 1936 en dat kracht van gewijsde bekomen had;

Aangezien de vrouw krachtens art. 1463 B. W. gedurende drie maanden en 40 dagen na de definitieve uitspraak der echtscheiding, de gemeenschap uitdrukkelijk of stilzwijgend mag aanvaarden;

dat in casu het vonnis bij verstek geveld op 19 Juli 1936 aan aanlegster werd beteekend, sprekkende met haar zelf, op 4 December 1936;

dat krachtens art. 262 en 443 B. W. de termijn van beroep verstreken was op 4 Februari 1937, zoodat, op 5 Juni 1937, aanlegster nog gerechtigd was om de gemeenschap te aanvaarden;

Aangezien een exploit van dagvaarding, waarbij de vrouw, na de echtscheiding en binnen den wettelijken termijn, de vernietiging vraagt van een verkoop door haar gewezen echtgenoot gedaan tijdens de gemeenschap en met bedriegelijke benadeeling van hare rechten, niet anders kan aanzien worden als zijnde vanwege de vrouw en overeenkomstig art. 778 B. W. eene duidelijke kennisgeving van haren wil de gemeenschap te aanvaarden;

dat anderzins deze behandeling vanwege de vrouw geen zin of geen nut zou hebben;

Aangezien de echtgenoot, na de gemeenschap aanvaard te hebben, gerechtigd is om krachtens art. 1167 B. W. de vernietiging te vragen van de vervreemding van een goed der gemeenschap door haar gewezen echtgenoot gepleegd met bedriegelijke benadeeling van hare huwelijksrechten om het even of deze vervreemding gepleegd werd na de dagteekening van het in artikel 238 B. W. vermeld bevelschrift of wel daarvoor;

Aangezien, alhoewel de man alleen de goederen der gemeenschap beheert, zijne echtgenoot nochtans tijdens de gemeenschap vennoot en mede-eigenares dezer goederen is;

dat evenwel hare rechten geschorst blijven en zij ze slechts kan doen gelden na de ontbinding der gemeenschap en op voorwaarde dat zij de gemeenschap tijdig aanvaard hebbe;

B) *In feite :*

Aangezien voor de toepassing van art. 1167 B. W. twee voorwaarden vereischt zijn;

het gepleegde bedrog en de toegebrachte schade; dat, in casu, de vervreemding door verweerder van het gemeene goed ontegensprekelijk schade berokkend heeft aan aanlegster;

dat echter vermits het eene rechtshandeling ten bezwarenden titel betreft, het bedrieglijk inzicht moet bewezen zijn in den persoon der twee contrakterende partijen;

Aangezien verweerder wel is waar beweert dat hij noodgedwongen en als gevolg op de crisis in de diamantnijverheid tot den verkoop is moeten overgaan;

dat deze bewering echter door geen bewijs gestaafd wordt en, dat ten andere, indien hij tijdelijk

in geldverlegenheid zou verkeerd hebben, gemakkelijk zijn eigendom had kunnen beleenen;

Aangezien uit de bestanddeelen der zaak blijkt dat de verkoop gebeurd is enkele dagen na het tweede vertrek van aanlegster en nadat verweerster reeds, van Juli 1928 tot in Maart 1930, eene eerste maal in de echtelijke woning vertoefd had;

dat verweerster niet onwetend kan geweest zijn van de verhouding in dewelke aanlegster en verweerder tegenover elkander stonden en dat zij ook heel goed wist dat, met het huis te verkoopen, verweerder zijne echtgenoot benadeelde;

Aangezien het niet bewezen is dat aanlegster in den koop heeft toegestemd; dat zij niet verschenen is bij de verkoopakte die verleden werd na haar tweede vertrek en buiten haar weten;

dat de verklaring die zij op 25 Juli 1929 voor de politie van Gent afgelegd heeft, niet als toestemming kan aanzien worden, vermits die woorden werden uitgesproken voor de verzoening en voor dat aanlegster op de hoogte was van het feit dat een andere vrouw intrek genomen had in de echtelijke woning;

Aangezien het feit dat aanlegster sedert het begin der proceduur in echtscheiding, de voorzorgmaatregelen die de wet ter harer beschikking stelt niet genomen heeft, niet kan gelden als bewijs dat zij in den verkoop zou toegestemd hebben, vermits het aan aanlegster vrij stond tot deze maatregelen haar toevlucht te nemen, naar goeddunken;

Aangezien de verkoop van 13 Juni 1930 dus mag aanzien worden als gedaan zijnde met bedrieglijke benadeeling der rechten van aanlegster en met de medeplichtigheid van verweerster;

C) *Eisch tot schadevergoeding* :

Aangezien aanlegster ten onrechte klaagt over de minderwaarde van den koopprijs vermits zij de vernietiging van den verkoop vraagt;

dat haar aandeel in de vruchten van het kapitaal of huis waarop zij gebeurlijk aanspraak zou mogen maken betrek hebben op de vereffening der gemeenschap waarover de Rechtbank niet te oordeelen heeft;

Aangezien echter de vordering van art. 1167 B. W. een verweermiddel is tegen de schadelijke en bedrieglijke handeling van den schuldenaar en haar oorsprong vindt in een quasi-misdrijf;

dat, bijgevolg, wegens moreele en stoffelijke schade door dit quasi-misdrijf aan aanlegster berokkend, eene vergoeding mag toegekend worden van 1000 frank;

Om deze redenen :

De Rechtbank, alle verdere en tegenstrijdige besluiten verwerpend;

verklaart den eisch van aanlegster ontvankelijk en gegrond;

en er over beslissend, zegt voor recht dat de akte van verkoop op 13 Juni 1930 verleden voor notaris Van Winckel te Antwerpen, nietig en van geener waarde is, deze verkoop gedaan zijnde met bedrieglijke benadeeling der rechten van aanlegster;

Diensvolgens, beveelt dat deze beslissing zal ingeschreven worden in de registers van den be-

waarder der hypotheeken in aansluiting met de overschrijving in dezelfde registers van het exploit van rechtsingang;

En rechtdoende op den eisch tot schadevergoeding;

Verwijst beide verweerders om, hoofdelijk voor het geheel, ten titel van schadevergoeding, aan aanlegster te betalen, de som van 1.000 frank met de rechterlijke intresten;

Verwijst beide verweerders elkheellijk in de kosten van het geding.

278

BURGERLIJKE RECHTBANK TE DENDERMONDE
(Zetelend in beroep)

10 Maart 1938.

Voorzitter: M. J. van Ginderachter.

Rechters: Mrs M. Matthys en D. Verougstraete.

O. M. : Mr Goris.

Pl. : Mrs Willem Melis en G. d'Hanens.

DEERTIGJARIGE VERWERVING. — BEZIT TER BEDE. — ANIMUS DOMINI. — BEWIJSLAST.

- I. *Het houden van een perceel grond, waarvan de houder het volle genot heeft zonder correlatieve verplichting eenige vergelding te betalen en dat hij bij zijn erf heeft ingesloten, vertoont al de uitwendige teekenen van een bezit « animo domini ».*
- II. *Het bezit ter bede veronderstelt het houden van eens anders zaak krachtens eene overeenkomst, die tot teruggave verplicht.*
- III. *Art. 2230 B. W. bedingt dat de precariteit van het bezit niet wordt vermoed en dat diegene, aan wien de verjaring is opgeworpen, het bewijs van de precariteit of onbestendigheid van het bezit moet leveren.*
- IV. *Het bewijs van de overeenkomst die tot teruggave verplicht kan enkel geleverd worden door middel van een geschrift als wanneer de waarde van het voorwerp der verjaring meer dan 150 fr. vertegenwoordigt.*
- V. *De onbestendigheid van het bezit ter bede zet zich voort aan diegenen die het opgevorderd goed hebben verkregen bij middel van eene akte-verdeeling.*
- VI. *Wanneer twee personen zich op het bezit van hetzelfde goed beroepen heeft het werkelijk en stoffelijk bezit de bovenhand op een louter intentioneel bezit.*
- VII. *De erkenning die de verjaring stuit mag niet verward worden met de verzaking aan een verjaring; de eerste kan enkel tusschenkomen wanneer de verjaring nog niet is voltrokken terwijl de tweede enkel tusschenkomt als wanneer de verjaring is verworven.*
- VIII. *De erkenning en ook de verzaking zijn, voor wat het bewijs betreft beheerscht door art. 1341 en volgende van het Burgerlijk wetboek; stilzwijgend mogen zij afgeleid worden uit rechtshandelingen op die wijze bewezen en welke zonder dubbelzinnigheid het inzicht van te erkennen of te verzaken uitdrukken.*

Gehoord partijen in hunne middelen en besluiten;

Gezien de stukken, namelijk het vonnis van den eersten rechter waartegen De Block tijdig en regelmatig in beroep is gekomen;

De Rechtbank, ontvangt het beroep en er over beslissende :

Overwegende dat sedert 1892 en zonder eenige vergelding te betalen, de echtgenooten B. De Block-De Wolf, het bezit hebben van een met hagen omsloten eigendom, gelegen te De Klinge, bestaande uit een huis ten kadaster bekend eenige sectie, n° 27, en een perceel grond groot 5 a. 60 c., gekadastréerd onder nummer 26/A;

Overwegende dat, minstens vanaf 1856 en in dezelfde voorwaarden dat onroerend goed in het bezit was der ouders en grootouders van vrouw De Block-De Wolf; dat na het overlijden harer moeder, vrouw De Block er onverdeelde eigenares is van geworden met hare zuster; dat bij akte verleden voor notaris Raemdonck in dato 27 Januari 1892 deze laatste haar onverdeeld aandeel in dat goed verkocht heeft aan de echtgenooten De Block-De Wolf;

Overwegende dat de Commissie van Openbaren Onderstand der gemeente De Klinge het perceel land gekadastréerd eenige sectie n° 26/A opvoerdert en ten einde haar eigendomsrecht te bewijzen doet gelden dat zij in 't bezit van dat goed — voortkomende van de abdij van Cambron — werd gesteld bij beslissing van den Prefekt der Schelde, goedgekeurd bij K. B. van 7 Juni 1819, n° 57 en dat zij haar inzicht uitdrukte haar bezit te handhaven door het jaarlijks betalen der grondlasten;

Overwegende dat De Block daar tegenstelt de dertigjarige verkrijgende verjaring;

Overwegende dat geïntimeerde daarop antwoordt : 1) dat het bezit der rechtsvoorgangers van beroeper slechts een bezit ter bede was, daar zij enkel kwestieus bezit verkregen en behielden in hunne hoedanigheid van behoeftigen aan wien ten titel van hulpmiddel het kosteloos genot van het thans opgevorderd perceel werd verstrekt; 2) dat de akteafstand dd. 27 Januari 1892 dat karakter van «bezit ter bede» op precariteit niet heeft uitgewischt en dat overigens het bezit in hoofde van De Block zelf in dezelfde voorwaarden van precariteit voorkomt; 3) dat het bezit der echtgenooten De Block-De Wolf niet voorkomt als een bezit «animo domini»; 4) dat, integendeel, geïntimeerde daad van bezit ten titel van eigenaar heeft gesteld met jaarlijks de grondlasten te kwijten; 5) dat het voorstel tot aankoop door beroeper in 1923 gedaan eene erkenning insluit waardoor de thans opgeworpen verjaring is gestuit;

Eerste opwerping :

Overwegende dat het bezit ter bede het houden veronderstelt van een anders zaak krachtens eene overeenkomst die tot teruggave verplicht;

Overwegende dat in beginsel luidens art. 2230 B. W. de precariteit van het bezit niet wordt vermoed; dat, integendeel, diegene aan wien de verjaring is opgeworpen, het bewijs van het precair karakter van het bezit moet leveren;

Overwegende dat het bewijs der overeenkomst — waaruit het precair karakter van het bezit voortvloeit — beheerscht is door art. 1341 en volgende van het burgerlijk wetboek;

Overwegende dat de waarde van kwestieus bouwland tot meer dan 150 frank beloopt;

Overwegende dat geïntimeerde geene schriftelijke overeenkomst voorbrengt, waaruit blijkt dat zij het kosteloos genot van kwestieus bouwland afstond mits de conclatieve verplichting tot teruggave; dat wel integendeel geïntimeerde moet bekennen dat zij de oorzaak de omstandigheden en de oorsprong der inbezitneming van beroepers rechtsvoorgangers niet kent;

Tweede opwerping :

Overwegende dat er vereischt is, opdat de onbestendigheid van het bezit ter bede zich niet voortzette, dat een rechthebbende onder bijzonderen titel het goed verkregen hebbe van den bezitter ter bede bij middel van een titel van eigendoms overdracht;

Overwegende dat de akte dd. 27 Januari 1892 geen titel van eigendoms-overdracht, maar enkel een verklarend (déclaratif) titel uitmaakt daar bij deze akte onder mede-eigenaars einde wordt gesteld aan de onverdeeldheid en deze titel een voorgaande akte veronderstelt ingevolge dewelke het onverdeeld goed werd overgedragen aan den rechtsvoorganger waarvan de deelgerechtigden de opvolgers onder algemeenen titel zijn;

Overwegende dat hier overigens hoeft herhaald dat noch in hoofde der echtgenooten De Block-De Wolf, noch in hoofde van hun rechtsvoorganger het precair karakter van het bezit is bewezen;

Derde opwerping :

Overwegende dat het houden in volle genot en zonder wederkeerige verplichting van een grond, die de houder bij zijn eigendom heeft ingesloten ontgensprekelijk al de utiwendige teekenen van een bezit «animo domini» vertoont daar dergelijk houden ontgensprekelijk al de uitwendige teekenen van een op de rechten van den eigenaar uitmaakt;

Overwegende dat alleen het bewijs van een bezit ter bede — dat niet mag verondersteld maar hoeft bewezen te worden door diegene aan wien de verjaring is opgeworpen — van aard zou zijn aan dergelijk houden het karakter van bezit «animo domini» te ontnemen;

Vierde opwerping :

Overwegende dat de regelmatige betaling der grondlasten — verplichting wegende op den eigenaar — in hoofde van dengene die betaalt het inzicht te kennen geeft daad van bezit te stellen maar dat bij gebrek aan stoffelijk houderschap dat bezit — indien men zich op die wijze uitdrukken mag — enkel «intentionneel» is; dat in dergelijke zaak de geest der wet vereischt dat het stoffelijk bezit de bovenhand hebbe op een «intentionneel» bezit als wanneer twee personen zich op het bezit van dezelfde zaak beroepen;

Vijfde opwerping :

Overwegende dat men niet hoeft te verwarren «de erkenning, die de verjaring stuit» met de «verzaking aan de verjaring»; dat de stuitende erkenning noodzakelijker wijze tusschenkomt voor het verstrijken van den termijn van verjaring terwijl de verzaking veronderstelt dat de termijn is voltrokken;

Overwegende dat geïntimeerde aanvoert dat De

Block in 1923 zou aangeboden hebben kwestieus goed aan te koopen; dat geïntimeerde ten onrechte dat aanbod eene «stuitende akte» noemt vermits in alle geval — 't zij dat men voor het berekenen der 30 jaar rekening houdt van het bezit der rechtsvoorgangers der echtgenooten De Block-De Wolf, 't zij enkel van het persoonlijk bezit dezer echtgenooten — de 30 jaar in 1923 reeds verstreken waren, zoodat kwestieus aanbod nooit iets anders zou kunnen zijn dan eene verzaking aan een voltrokken verjaring;

Overwegende verder dat het bewijs van het beweerde aanbod slechts bij middel van geschrift mag geschieden daar het voorwerp der verjaring — waaraan beroeper door dat aanbod zou verzaakt hebben — eene waarde van meer dan 150 fr. vertegenwoordigt; dat ter zake geen enkel geschrift is voorgebracht;

Overwegende bovendien dat in alle geval de akte — waaruit men de verzaking afleidt — klaar en zonder twijfel het inzicht moet te kennen geven aan de verjaring te verzaken;

Overwegende dat kwestieus aanbod aan die voorwaarde niet beantwoordt daar het werd gedaan ten titel van dading vermits De Block en de Commissie van Openbaren Onderstand — om einde te stellen aan alle moeilijkheden en geschillen — zich in princip akkoord hadden gesteld op den prijs van 370 frank, naderhand gebracht op 6720 frank werkelijke waarde van het kwestieus perceel;

Om deze redenen:

De Rechtbank,

alle verdere en tegenstrijdig besluitselen verwerpende, verklaart het beroep gegrond; doet het vonnis a quo te niet en doende hetgeen de eerste Rechter had behooren te doen, verklaart de verjaring verworven door de echtgenooten De Block-De Wolf en gevolgelijk de opeisching van eigendom door geïntimeerde ingeleid ongegrond;

Verwerpt den eisch en veroordeelt geïntimeerde tot de kosten van beide instantiën.

Dit vonnis van de Rechtbank te Dendermonde werd in beroep geveld op een vonnis van den heer Vrederechter te St Gilles-Waas, dat wij hieronder ten titel van documentatie overdrukken:

VREDEGERECHT ST GILLIS-WAAS

22 Januari 1936.

Comm. Openb. Onderstand De Klinge-W. t/ X.

Gezien de inleidende dagvaarding van deurwaarder Eugène de Valck, te St Gillis-Waas, in dato 5 November laatst, behoorlijk geboekt;

Aangezien de vraag strekt tot het hooren zeggen voor recht dat verweerder zonder recht noch titel den eigendom van eischeres gelegen te De Clinge-Waas, groot 5 aren, 60 centiaren, en ten kadaster bekend onder eenige sectie, nummer 26/a in gebruik blijft weerhouden en verweerder zal gehouden zijn dien eigendom volledig te ontruimen en ter vrije beschikking van eischeres te stellen binnen de 24 uren na het tusschen te komen vonnis en verweerder te hooren veroordeelen tot de kosten van het geding;

Aangezien het hier niet gaat over eene bezitsvordering noch over terugeisch van grond;

Aangezien eischeres hare vordering steunt op den eigendomstitel welke zij bekomen heeft over hierboven beschreven grond welke op haren naam ten kadaster geschreven staat en waarover zij ten allen tijde de grondbelastingen, er op klevende, betaald heeft;

Aangezien verweerder aan eischeres over denzelfden grond eene aanvraag gedaan heeft tot aankoop in den loop van het jaar 1929, waarover eene beslissing getroffen werd op 3 Februari 1933, welke beslissing is goedgekeurd door de bevoegde overheden;

Aangezien verweerder op gezegden grond zijn eigendomsrecht wil doen ontstaan door een ongestoord gebruik van hetzelfde met het «animus domini» gedurende minstens 30 jaar;

Aangezien deze aard van bezit zijnen oorsprong zou vinden in de meening bij verweerder bestaande, dat hij bedoelden grond zou aangekocht hebben op 27 Januari 1892;

Aangezien er geen sprake kan zijn van een gegronde meening daar verweerder alsdan aangekocht heeft het kadastraal nummer 27 welke in oppervlakte niet een vijfde deel bedraagt van 26/a over hetwelk het gaat en hij alleenlijk ook de grondbelasting betaalde over den grond nummer 27 en wel in mindere mate dan voor den grond nummer 26/a kon geëischt worden;

Aangezien het bezit met «animus domini» dus niet zijn oorsprong of verrechtvaardiging vinden kan in den eigendomstitel van verweerder;

Aangezien het dan aan verweerder zou volstaan nog te bewijzen dat zijn bezit van den grond nummer 26/a met het «animus domini» bestaan heeft en dat binst zijn bezit over zelfden grond geen daad van eigendom door anderen zou gepleegd zijn;

Aangezien verweerder wel wetend was of moest zijn dat nummer 26/a op zijnen naam ten kadaster niet ingeschreven was en dat de persoon op wiens naam hij stond de grondbelastingen gedurende zijn ingeroepen bezit steeds betaalde;

Aangezien het ter zake niets doet dat de Commissie van Openbaren Onderstand het genot en gebruik onvergeld gelaten heeft aan verweerder, vermits eene dergelijke instelling meest altijd onderstand in natura verschaft;

Aangezien dit laten gebruiken op dergelijke wijze zijn oorsprong vindt in een louter gedoogen welke nooit een eigendomsrecht kan doen ontstaan ten voordeele van wie welke onvergeld geniet van een onroerend goed in eigendom toebehoorende aan eene Commissie van Openbaren Onderstand welke geen huishuur of pacht vraagt aan hen welke hare eigendommen gebruiken en voor dewelke die Commissie Openbaar bekend staat als eigenaar en jaarlijks de grondlasten daarvan betaald;

Aangezien in die omstandigheden het bezit van verweerder geen karakter «animus domini» had wat noodzakelijk medebrengt dat den bezitter als eigenaar altoos en door iedereen alzo werd aanzien en dat hij steeds handelde als eigenaar op openbare en klaarblijkende wijze hetgeen verweerder ten zijnen

voordeele niet zou kunnen bewijzen, zooals blijkt uit de aangehaalde feiten;

Om die redenen :

Wij, Vrederechter, beslissende tegensprakelijk en behoudens hooger beroep;

Verklaren den eisch ontvankelijk en gegrond;

Zeggen voor recht dat verweerder zal gehouden zijn binst de 24 uren den grond gelegen te De Clinge, groot 5 aren, 60 ca. en ten kadaster bekend onder eenige sectie, nummer 26/a, ter vrije beschikking van eischeres te stellen met zijn gebruik zonder eenig recht noch titel, onmiddellijk te doen ophouden;

Verwijzen verweerder in de kosten des gedinga.

279

VREDEGERECHT TE HERZELE

3 November 1937.

Vrederechter : M. A. L. de l'Arbre.
Pl. : Mters Heynderickx en Meysmans.

ONRECHTMATIGE DAAD. — LASTERLIJKE AANTIJGING. — SCHADEVERGOEDING. — VERMOEDEN GEWEKT DOOR GEDRAGINGEN VAN SLACHTOFFER.

Een eisch tot schadevergoeding wegens kwade en vermetele aantijging dient afgewezen indien eischer zelf door zijn gedragingen, aanleiding heeft gegeven tot gegronde vermoedens.

Steen t/ Paridaens.

Aangezien Paridaens verklaard heeft dat hij, in Maart of April 1936, gezien heeft dat Steen twee rollen gebitumeerde carton op eene stootkar geladen heeft van uit eene barak, stapelplaats der stad Brussel, naar zijn huis en dat Steen ook enen pot met verf of olie medegenomen heeft uit de barak;

Aangezien Paridaens, na zich te hebben beroepen op zijn goede trouw, om den huidige eisch te zien afwijzen de plano, in ondergeschikte orde, voorstelt te mogen bewijzen bij alle rechtsmiddelen, getuigen inbegrepen : 1°) dat de aanlegger aan schilderwerk voor derden doet; dat hij zijn gekochte waren, in den hangaar der stad Brussel plaatste;

Aangezien dit voorstel van bewijs ter zake dienend is, vermits de twee voornoemde feiten van aard zijn de zwaarwichtigheid der handelwijze van den verweerder grootelijks te verlichten, want plaatste Steen zijn eigene waren in de stapelplaats der stad Brussel, dan kan op verzachtende wijze worden uitgelegd, dat Paridaens aan 't gerecht verklaard heeft dat hij Steen zien waren voeren heeft van uit de barak naar zijne woning, en Steen zou dan zelf aanleiding gegeven hebben tot slecht vermoeden over zijn vervoer.

Om deze redenen, Wij, Vrederechter, vooraleer een eindvonnis uit te spreken, laten aan den verweerder toe de twee feiten door hem aangegeven,

te bewijzen bij alle rechtsmiddelen, getuigen inbegrepen; laten aan den aanlegger toe het tegenovergestelde te bewijzen, insgelijks bij alle rechtsmiddelen, getuigen inbegrepen.

BIBLIOGRAPHIE

Mr L. VAN BAUWEL. — *Handboek van het Burgerlijk Procesrecht. III.* — 1938. — N. V. Standaardboekhandel.

Wanneer vóór enkelen tijd het tweede deel verscheen van het uitvoerig handboek van burgerlijk procesrecht, samengesteld door Prof. L. Van Bauwel, waren velen de meening toegedaan dat door dit tweede deel het werk aldus compleet was omdat het in zijne beide eerste deelen ongeveer volledig de stof behandelde die over het algemeen den inhoud vormt van een cursus van rechterlijke inrichting, bevoegdheid en burgerlijke proceduur. Wij hebben in vorige jaargangen met enthousiasme dit uitstekend leerboek begroet en onderstreept welk uitstekend werkinstrument het is niet alleen voor onze Vlaamsche studenten in de rechten, maar ook voor al de juristen van het Vlaamsche land.

Prof. Van Bauwel heeft het echter bij die twee eerste deelen niet gelaten en heeft nu zoo pas een lijvig derde deel doen verschijnen van 260 bladzijden dat heelemaal gewijd is aan de gedwongen tenuitvoerlegging, een stof dieten zeerste uitgebreid is, waarin een oneindigheid van netelige gevallen behandeld wordt en die over het algemeen zoo onvoldoende gekend is zelfs door de juristen die druk in de praktijk staan.

Zooals in de twee vorige deelen is het ook hier weer de buitengewone groote verdienste van Prof. Van Bauwel dat hij deze moeilijke en droge stof weet om te tooveren in eenvoudigen, klaren en zelfs aantrekkelijken tekst, waarvan de studenten in het vervolg geen schrik meer zullen hebben en waarnaar magistraten en advocaten in de toekomst met voorliefde zullen grijpen omdat zij er zoo gemakkelijk en zoo duidelijk de oplossing zullen vinden van zoovele dagelijksche bewistingen.

Dat de wijzigingen in den laatsten tijd aangebracht aan de wetgeving op dit gebied in het boek volledig zijn verwerkt verhoogt er nog aanzienlijk de waarde van.

Na een uiteenzetting van de algemeene regelen en middelen van tenuitvoerlegging worden achtereenvolgens behandeld de lijfswang, de tenuitvoerlegging betreffende de goederen, het beslag onder derden, het uitvoerend beslag, het beslag op wortel- en takvaste vruchten, de inbeslagneming van renten, de evenredige verdeling, het beslag op onroerende goederen, het uitvoerend beslag op zee- en binnenschepen, en eindelijk de rangregeling.

Bevattelijk, beknopt en toch volledig, enkel het essentiële gevend en toch de oplossing verstrekkend voor alle netelige vragen, is dit nieuw boek van Prof. Van Bauwel een uiterst welkom pionierwerk op een gebied waarop in de Vlaamsche rechtswetenschap nog niets bestond.

Het verschijnen van dit boek geeft aan de Vlaamsche juristen opnieuw de gelegenheid hun hulde en dank te betuigen aan den noesten werker, die wederom onze Vlaamsche rechtsliteratuur met een schitterende bijdrage heeft verrijkt.

René Victor.

R. VANDEPUTTE. — Beginselen van Nijverheidsrecht. — (Leuvense bijdragen tot Rechtswetenschap). — 1938. — Etabliss. Bruylant, Brussel. — Standaard-Boekhandel.

Het nijverheidsrecht is een van de optie-cursussen die tijdens de laatste wijzigingen van de wet op het hooger onderwijs in onze rechtsfaculteiten is ingevoerd geworden. Er is geen stof die actueeler en belangrijker is dan deze, waar op dit gebied, in de laatste jaren, tengevolge van de reusachtige uitbreiding der nijverheid de meest interessante wetgevende initiatieven zijn genomen. Het is een gebied dat nog bijna door niemand ontgonnen werd en waarop slechts enkele specialisten de eerste hand aan het werk hebben geslagen. Het was voorwaar geen gemakkelijke onderneming die Prof. Vandeputte zich ten doel had gesteld een synthetisch overzicht te geven van de bijzonderste wettelijke bepalingen op het gebied van het nijverheidsrecht en ons daarbij tevens een rijke documentatie te bezorgen betreffende de activiteit van de rechtspraak op dit stuk.

Dat de schrijver schitterend in zijn poging geslaagd is zal elkeen getuigen die met het werk kennis maakt en het is zonder twijfel dat het boek van Prof. Vandeputte niet alleen in de Vlaamsche rechtsliteratuur een aanwinst is van buitengewone waarde, maar ook in de Fransche rechtsliteratuur van ons land vindt men geen werk dat zoo voortreffelijk een synthetisch overzicht geeft van wetgeving en rechtspraak betreffende het nijverheidsrecht.

De omstandigheid dat deze tak van de rechtswetenschap nog zoo jong is heeft natuurlijk voor gevolg dat de omtrek ervan nog zeer onvast omlind is en dat naast enkele algemeene vraagstukken, die door al de professoren van nijverheidsrecht in hun cursus noodzakelijkerwijze dienen besproken te worden, elk van hen naar eigen inzicht aan den term «nijverheidsrecht» een eigen inhoud geeft. Zoo is het ook met Prof. Vandeputte. Deze heeft het kader waarin hij zijn leerboek heeft opgevat uiterst breed getrokken.

Naast de hoofdstukken betreffende de brevetten, de fabrieks- en handelsmerken, de nijverheidsteekeningen-modellen en de auteursrechten, betreft hij ook in zijn onderzoek de wetgeving en de rechtspraak betreffende de oneerlijke mededinging, het mijnwezen, de hinderlijke inrichtingen. Hij behandelt verder nog de electriciteitsvoorziening, de autobus- en autocardiendiensten en eindelijk de wetgeving op het arbeids- en dienstkontraat.

Deze twee laatste kontrakten worden gewoonlijk ingedeeld hetzij bij het burgerlijk recht, hetzij bij het sociaal recht, terwijl het mijnwezen, de hinderlijke inrichtingen, de electriciteitsvoorziening en de openbare autobus- en autocardiendiensten meestal deel uitmaken van den algemeenen cursus van administratief recht.

Nu zou het echter volstrekt niet rechtvaardig zijn deze eigen samenstelling en indeeling van de stof, zooals Prof. Van deputte die opvat, te kritieken. Immers, het nijverheidsrecht in zijn geheel is ten slotte slechts een gespecialiseerd onderdeel van het breedere administratief recht en het is duidelijk dat b. v. hinderlijke inrichtingen en electriciteitsvoorziening wel degelijk innig verwant zijn met het nijverheidsrecht. Hetzelfde is misschien niet in gelijke mate waar voor de gemeenschappelijke vervoerdiensten.

Wat nu het arbeids- en dienstkontraat betreft zou men het ook kunnen beschouwen als zijnde in minder rechtstreeksch verband met het nijverheidsrecht, doch

in het breede kader dat de auteur heeft getrokken is deze stof geenszins misplaatst.

In de verschillende hoofdstukken wordt de wetgeving steeds ontleed met een grondige kennis en met een merkwaardige pedagogische gave.

Doch wat vooral het werk voor meer gevorderde juristen zoo bijzonder van waarde maakt, is de zeer uitgebreide rechtspraak die haast op elke bladzijde wordt vermeld en die een bron is van inlichtingen die onschatbare diensten zal bewijzen.

In de inleiding tot zijn boek schrijft de auteur : « onze Nederlandsche rechtsliteratuur is, Goddank, tijdens de laatste jaren heel wat rijker geworden ». Hij moge ervan overtuigd zijn dat de merkwaardige bijdrage die hij tot deze Vlaamsche rechtswetenschap heeft geleverd voor haar van aanzienlijke betekenis zal zijn.

René Victor.

E von KUNNSBERG, Rechtliche Volkskunde, Halle a. d. Saale, 1937.

We hebben hier een hoogst merkwaardig boek van den gekenden Heidelbergschen hoogleraar, die zich reeds verscheidene jaren heeft toegelegd op de studie van de juridische folklore. Dit leervak, dat in ons land aan de kinderschoenen nog niet ontwassen is, geniet al geruimen tijd de intense belangstelling van de Duitse, Italiaansche en Fransche rechtshistorici. Bij onze Oosterburen is Freiherr von Künnsberg een leidende figuur op het terrein dezer nog jonge wetenschap.

Zijn «Rechtliche Volkskunde» geeft op zeer beknopte doch heldere en overzichtelijke wijze een samenvatting van hetgeen tot hiertoe in Deutschland werd bereikt op het gebied der rechterlijke folklore. Hieronder wordt bedoeld het geheel der niet-officieele gedragsnormen, die door het volk, vooral op het platteland, in de kleinere dorpen en in de gehuchten, worden nageleefd en die niet in het raam zijn opgenomen van de wettelijk vastgelegde gedragsregelen of van de wettelijk erkende gewoonten.

De schrijver maakt onderscheid tusschen de folkloristische gewoonten en gebruiken, die nog in acht worden genomen op beredeneerde wijze, en deze, die alleen nog in eere gehouden worden wegens bijgeloovige geesteshouding. Verder behandelt hij ook de «Rechtsalterthümer» of juridische overblijfsels uit vervallen rechtsordeningen, vooral van strafrechtelijken aard, en de volksopinions aangaande recht en wet. Hij geeft een klare, doch zeer wetenschappelijk gestaafde beschrijving en ontleding van allerlei verhalen, overleveringen en legenden, die verband houden met volksche gedragsordening, alsook van talrijke typische en nog druk door het volk gebezigde rechtsspreuken.

Mocht dit mooie boek van Prof. v. Künnsberg zijn weg vinden in Vlaanderen. Niet slechts de rechtshistorici, ook de beoefenaars van de wetenschap der algemeene folklore zullen er hun gading in vinden.

J. G. A. Wilms.

**Vlaamsche Juristen
Abonneert U op**

**RECHTSKUNDIG
WEEKBLAD!!!**

UIT DE PERS

HET EEUWFEEST VAN DEN HOOGEN RAAD.

In Nederland viert men thans het eeuwfeest van den Hoogen Raad. Naar aanleiding hiervan verscheen in de « Nieuwe Rotterdamsche Courant » van Dinsdag, 31 Mei l.l., volgend artikel.

* * *

Morgen zal het een eeuw geleden zijn, dat ons hoogste rechtscollege werd geïnstalleerd.

Zijn geboorte was begrepen in de uitgebreide vernieuwing, die in 1838 aan de Nederlandsche wetgeving ten deel viel en ten doel had, de nog altijd van kracht zijnde Fransche wetboeken uit den Napoleonistischen tijd te vervangen door nationale. Daar de Hooge Raad in onze rechtspleging de bijzondere functie vervult van het uitoefenen van controle op de juiste toepassing van de wet door de rechtsprekende organen, zou men kunnen zeggen, dat het nieuwe nationale bezit geen oogenblik zonder bewaking werd gelaten. Toen, zooals het hierbij betrokken Koninklijk Besluit het uitdrukte, « met den klokslag van middernacht tusschen den 30sten September en den 1sten October » (1838) de nieuwe wetboeken — burgerlijk wetboek, wetboek van koophandel, burgerlijke rechtsvordering en strafproces — verbindende kracht erlangden en dus het leven aangingen, was hun bewaker er zelfs reeds al. Want — en hiermede wordt de in den aanhef genoemde herdenkingsdatum gerechtvaardigd — in hetzelfde K. B. was bepaald, dat de Hooge Raad der Nederlanden zou worden ingesteld en bijeenkomen op den 1en Juni van het genoemde jaar en dat het college in afwachting van de invoering der nieuwe Nederlandsche wetgeving, zich voornamelijk zou bezig houden met het ontwerpen van eenige met de rechtspraak verband houdende nieuwe reglementen en verordeningen.

Met de instelling van den Hoogen Raad werd in beginsel niet bedoeld het scheppen van een centraal opperst gerechtshof in den zin van een instantie behandeling van de zaak, ook wat de feiten betreft, mogelijk maakt. Zulk een centrale opperste rechtspraak hebben we ook nadien ten onzent niet gekregen. Dat ze ook te voren, ten tijde der Republiek, in ons land niet bestond, laat zich hooren, zoo men de losheid in aanmerking neemt van den band, die de geünieerde gewesten te zamen hield en waardoor het bestaan van een apart hof van appèl in iedere provincie bevorderd werd. Het is al veel, wanneer het in 1592 komt tot de oprichting van den « Hoogen Raad van Holland, Zeeland en West-Friesland », zetelende te 's-Gravenhage, waardoor hooger beroep mogelijk werd van reeds in appèl gevallen beslissingen. Wat den tijd vóór de Republiek betreft, moeten wij tot Karel den Stouten teruggaan om in het Parlement van Mechelen een als centraal hof van appèl bedoeld college aan te treffen, dat echter voor zoover de Noorderlijke Nederlanden betreft, zijn werking nooit verder dan Holland en Zeeland heeft uitgestrekt.

* * *

Zooals we in den aanvang reeds vermeldden, heeft de Hooge Raad in beginsel tot taak de controle over de juiste toepassing van de wet door de rechtsprekende organen. Deze opdracht houdt verband met het aan het einde der achttiende eeuw opgekomen streven naar eenheid en zekerheid in de rechtspraak, welke zeer leden onder het in vroegere tijden vaak op ge-

woonde berustende en plaatselijk of regionaal afwijkende recht. De samenstelling van wetboeken, waarin de geheele rechtsstof volledig en afdoende was geregeld, werd daartegen een afdoende remedie geacht. Men had hier te doen met de aan iederen jurist bekende codificatie-gedachte. Maar de eenheid in de rechtspraak, welke men van zulke codificaties hoopte, zou — zooals geen betoog behoeft — toch nog uit kunnen blijven, indien er ruimte gelaten werd voor verschil van opvatting tusschen verschillende rechterlijke colleges.

Weliswaar trachtte men soms dit gevaar te bezwaren door een streng verbod aan den rechter om de wet « uit te leggen ». De uitspraak van Montesquieu, dat de rechter niets anders behoort te wezen dan mondstuk van de wet, deed in die dagen opgeld. Het ontbrak in Europa zelfs niet geheel aan bepalingen, die den rechter, zoo hij zich aan uitlegging mocht te buiten gaan, met de felste ongenade van den soeverein bedreigden. Als de wet niet deugde, was het niet aan den rechter, maar aan den wetgever om ze te verbeteren. De meest afdoende waarborg voor eenheid in de rechtspraak was, echter, te zien in een centraal college, dat aan alle lagere rechtsprekende organen zijn opvatting kon opleggen, ook al zou die opvatting dan desnoods toch nog weer een uitlegging van de wet opleveren. Want de eenheid was dan toch gered.

Als uitvloeisel van dezen gedachtegang hebben we de taak van den Hoogen Raad te zien, zooals die in artikel 180 der Grondwet van 1815 werd beschreven en die onder meer bestond in het toezicht op de naderkomende der wetten bij alle hoven en rechtbanken, welke « handelingen, dispositiën en vonnissen », indien ze daarmee strijdig waren, door het College buiten effect gesteld konden worden. En sindsdien heeft het aan een voorschrift van deze strekking in onze Grondwet nimmer meer ontbroken.

Het is van algemeene bekendheid, dat het doel dezer zoogenaamde cassatie-rechtspraak geenszins volledig bereikt is.

Dit ligt aan verschillende omstandigheden, onder meer deze, dat lang niet alle recht in de wet te vinden is zooals men zich vroeger voorstelde, en derhalve de rechtsschendingen, die niet tevens de wet aanranden, aan de controle van den Hoogen Raad ontsnappen. Voorts is er de moeilijkheid, hieruit voortspuitende, dat de Hooge Raad zich niet met de vaststelling van de feiten mag inlaten, doch enkel te beoordeelen heeft, of de wet met juistheid op de feiten is toegepast. Dikwijls, immers, zijn de feitelijke en de rechtsvragen moeilijk van elkaar te scheiden. Dit kwam b.v. tot uiting bij de vraag, of een handeling in strijd is met de goede zeden. Voorts wordt aangenomen, dat de Hooge Raad machteloos staat tegenover de weigering van een rechter om een wetsartikel toe te passen bij analogie, dat is door uitbreiding tot gevallen, niet behoorend tot de in de wet genoemde maar daarop gelijkend, een veel voorkomende wijze van wetshanteling. Als reden hiervan wordt opgegeven, dat een wetsartikel door niet uitbreiden nimmer geschonden kan worden.

Bij de beoordeeling van de draagwijdte der cassatie hebben we voorts in het oog te houden, dat deze volgens de wet geen algemeene werking heeft, doch zich niet verder uitstrekt dan het proces, waarin het arrest werd gewezen. Hiertegenover mag, echter, bedacht worden, dat de jurisprudentie van den Hoogen Raad feitelijk op de rechtspraak grooten invloed heeft, en dit niet alleen omdat een beslissing in strijd met de opvattingen van het college aan vernietiging bloot

staat. Het komt slechts een enkele maal voor, dat een arrest van het College wat men noemt geen school maakt, dat wil zeggen, dat de rechtspraak er zich niet naar richt. Als een bewijs van het prestige van den Hoogen Raad is er onlangs terecht op geweest, hoe onze juristen zich bij een reeks moeilijk met elkaar te vereenigen arresten, rakende een zeker principieel punt, beijverden om hierin een bepaalde lijn aan te wijzen. Dat zulk een lijn niet zou bestaan was klaarblijkelijk iets, dat niemand van ons hoogste rechtscollege kon aannemen.

In ons ochtendblad van morgen nog een en ander over den honderdjarige.

WETGEVING

WETSVOORSTEL tot verlenging, voor een nieuw tijdperk, van zekere overgangsbepalingen van de wet van 15 Juni 1935, houdende het taalgebruik in gerechtszaken.

TOELICHTING

Mevrouwen, Mijne Heeren,

In sommige van zijn bepalingen, heeft de wet van 15 Juni 1935, een overgangsregime ingesteld dat op enkele gemeenten van de taalgrens toepasselijk is. Deze bepalingen, welke het voorwerp zijn der artikelen, 55, 56, 57, 58 en 59 van de wet, moeten, op 15 September 1938, hun kracht verliezen.

Welnu, in 1935, wanneer hoogerbedoelde bepalingen door den wetgever werden aangenomen, was men het eens dat, gedurende het overgangstijdperk, een definitief regime zou gezocht en aangenomen worden om het staatsstatuut dat, op bedoelde gemeenten van de taalgrens, in gerechtszaken van toepassing zou zijn, te bepalen.

Dat definitief regime is voor gezegde gemeenten nog steeds niet verzekerd; het is dan ook, om misbruiken en onrecht te vermijden, wenschelijk reeds nu de bovenvermelde in 1935 getroffen overgangsbepalingen te verlengen.

Daar men niet kan voorzien, op welk oogenblik een definitief statuut zal aangenomen worden, zouden de overgangsbepalingen tot den aannemingsdatum van gezegd statuut kunnen verlengd worden.

WETSVOORSTEL

EENIG ARTIKEL

« De overgangsbepalingen bevat in de artikelen 55, 56, 57, 58 en 59 van de wet van 15 Juni 1935, betreffende het taalgebruik in gerechtszaken, blijven hun uitwerking hebben, na 15 September 1938, zoolang ze door een nieuwe wet niet uitdrukkelijk worden opgeheven ».

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

BALIELEVEN

VERBOND DER BELGISCHE ADVOKATEN

Vereeniging zonder winstgevend doel
PALEIS VAN JUSTITIE - BRUSSEL

Onderstaand rondschrijven werd verzonden aan de Antwerpsche confraters.

* * *

Waarde confrater,

Het doel van dit schrijven is een dringenden oproep te richten tot de confraters die geen deel uitmaken van het Verbond der Belgische advocaten, ten einde hen met nadruk te verzoeken zich bij dit Verbond aan te sluiten.

Elkeen weet, en het hoeft hier niet herhaald te worden, welken heilzamen invloed het Verbond kan uitoefenen, waar het gaat om verbeteringen voor te stellen of hervormingen aan te brengen, in de uitingen van het Rechtsleven, met het doel eene betere Rechtsbe-deeling te bereiken.

Doch onvoldoende werd de aandacht gevestigd op den invloed die van het Verbond zou dienen uit te gaan, waar het gaat om het ter studie leggen van ontwerpen of het nemen van maatregelen, die rechtstreeks verband houden met onze beroepsbelangen als advocaat.

Te weinig aandacht wordt door vele onzer confraters verleend, aan de overwegende rol die het verbond te vullen heeft in aangelegenheden waarbij werkelijk de *levensbelangen van ons beroep* op het spel staan. En nochtans zal het Verbond nooit sterk genoeg staan om over de moeilijkheden waarmede ons beroep ten huidige dagen moet kampen, te zegevieren.

Inderdaad, de merkbare vermindering van Rechtszaken, zoo in aantal als in belang gaat gepaard met een steeds ruimere toetreding van jonge confraters tot onze Orde!

Daar dit verschijnsel van algemeenen aard is en zich niet beperkt tot ons land, heeft deze toestand de bezorgdheid gewekt van alle Balies der Europeesche landen, zooals ten duidelijke bleek op het Congres der Internationale Unie van Advocaten, gehouden te Brussel, in Juli 1935. Trouwens, deze regelmatige bezorgdheid is nog gestegen door de vaststelling, dat tal van zaken afgeleid worden naar agentschappen van zaakwaarnemers en aldus onttrokken worden aan de advocaten, aan wien alleen, buiten de partijen, vóór de Rechtbank het recht tot pleiten zou dienen voorbehouden te worden. Geen wonder, dat door de inkrimping van het getal zaken, en de toenemende toetreding van jongere advocaten, niet alleen de toekomst voor deze laatsten zeer zorgwekkend is, doch dat er heel wat oudere confraters zijn, aan wie, na een eervolle loopbaan van noeste vlijt, in de laatste levensjaren met de kwellingen van ziekte of ouderdom ook geldelijke bekommernissen niet worden gespaard.

Die toestanden zijn niet alleen pijnlijk, zij kunnen storend worden en aanleiding geven tot toestanden die niet strooken met de waardigheid van onze Orde.

Het Verbond der Belgische advocaten heeft met krachtadigheid het initiatief genomen om aan dien toestand te verhelpen.

Door zijn bemiddeling is voor het Parlement het wetsontwerp aanhangig gemaakt, betreffende het verbod van verschijning der zaakwaarnemers voor alle Rechtbanken.

De bezorgdheid nopens de stoffelijke moeilijkheden waarmede de jongere advocaten te kampen hebben, bracht het Verbond er toe dezen toestand te bestudee-

ren en het doet beroep op de jongeren zelf, om de mid-delen op te sporen en de aanduidingen te bezorgen, die in den aangeklaagden toestand verbetering kunnen aanbrengen. Een Congres, beperkt tot de jongeren, met min dan 10 jaar balie, is hiervoor in uitzicht gesteld.

Eindelijk de kwestie der pensioenkas, die hulp en bijstand zou verleen aan de confraters die door ouderdom, ziekte, of tegenspoed getroffen zijn, is een derde punt dat op grond van daadwerkelijke confraterniteit en solidariteit, alle advocaten belang moet inboezemen.

De gedachte van algemeene en verplichte verzekering tegen ouderdom en ziekte, wint gestadig veld; doch zijn het de advocaten zelf niet die voor wat hen betreft de daartoe vereischte voorwaarden en middelen moeten bepalen, in verband met de regelen en tradities hunner Orde?

Voor de verdediging van deze en van zoovele andere levensbelangen van ons beroep, is de aansluiting van allen volstrekt noodzakelijk.

Immers, door de nauwe verstandhouding tusschen de Vlaamsche en Waalsche groepeerings in het Verbond der Belgische advocaten, zal de eensgezindheid der 3500 advocaten van België ontzaglijk bijdragen tot het treffen van de maatregelen die nuttig of noodwendig zijn om de tradities onzer Orde te beschermen, en de belangen van ons beroep te verdedigen.

Het is in dien geest, en om aan het Verbond, als corporatief organisme van al de advocaten van het land, het gezag te verleen dat moet spruiten uit het machtig aantal zijner leden, dat de ondergeteekenden bij hunne confraters die nog geen lid zijn van het Verbond, aandringen, zich onverwijld hierbij aan te sluiten.

Hieronder zult gij de aanduiding der werkzaamheden van ons Verbond vinden, vastgesteld op de vergadering van het Bestuur in dato 5 Mei 1938.

Wij kunnen niet genoeg aandringen opdat alle confraters aan al deze werkzaamheden actief zouden deelnemen. Een meer omstandig verslag over dit alles zal

U tijdig worden toegezonden, doch van nu af kan ieder zich laten inschrijven bij een der ondergeteekenden.

Onze confraterneele groeten,

G. VAES, oud-stafhouder en oud-voorzitter van het Verbond der Belgische advocaten.

Jules FRANCK, ondervoorzitter van het Verbond.

M. WYNEN, oud-ondervoorzitter van het Verbond.

Alex. DIERCXSENS, secretaris in de Vlaamsche afdeeling van het Verbond.

Herman DE JONGH, lid van den Algem. Raad

René VICTOR, »

John STOCKMANS, »

Cam. VAN DER PLANKEN, »

PROGRAMMA DER WERKZAAMHEDEN

Zaterdag, 18 Juni 1938.

Algemeene vergadering ten Paleize van Justitie te Brussel, inzonderlijk voorbehouden aan alle Confraters die minder dan 15 jaren aan de Balie zijn ingeschreven.

Dagorde:

1) Hervorming van de Stage-Instudeering van den toestand der Jongere Confraters in 't algemeen.

Verschillende Conferenties hebben reeds preadviseurs aangeduid.

2) Na de werkzaamheden: Ontvangst.
Zaterdag, 25 en Zondag, 26 Juni 1938.

Jaarlijksche algemeene vergadering te houden te Oudenaarde en te Kortrijk.

Zaterdag, 25.

12 ure. Vergadering der secties van het Verbond ten Paleize van Justitie te Oudenaarde.

Voorwerp der besprekingen:

1) «Het statuut der verdediging in strafrechtelijke zaken». Verslaggevers: MMrs Wynen en Sasserath.

2) «De werkloosheid der intellectueelen in verband met het beroep van advocaat». Verslaggevers: MMrs Varendonck en Linon.

3 «Eenmaking der rechtspraak in zake beroepsregelen». Verslaggevers: MMrs E. Janson en Van Overbeke.

13 ure. Lunch door de Balie van Oudenaarde aangeboden.

14 ure. Algemeene Vergadering.

15.30 ure. Uitstap naar Tiegem.

20 ure. Banket te Kortrijk door de Balie dier stad aangeboden.

Zondag, 26.

Uitstap naar Cassel en Fransch-Vlaanderen. Terugkeer naar Kortrijk rond 17 ure.

9 en 10 Juli 1938.

Reis naar Luxemburg op uitnoodiging der Balie dier stad. De autos der Confraters zijn ter beschikking der deelnemers.

TIJDSCHRIFTEN

NEDERLANDSCH JURISTENBLAD. — Nr 21. — 21 Mei 1938. — Mr. G. E. Langemeijer, Onrechtmatige Daad en Pers.

Nr. 22. — 28 Mei 1938. — Mr. S. N. Van Opstall, De overdracht van de aanspraak op octrooi (1).

ECONOMISCHE TIJDINGEN. — Nr. 10. — 25 Mei 1938. — De Kredietbank opent een zetel te Hasselt. — De economische ontwikkeling van Limburg, door G. Moens. — De Economische Beteekenis van het Transportwezen in Limburg, door Dr. K. Pinxten.

JOURNAL DES TRIBUNAUX. — Nr. 3534. — 22 Mei 1938. — Leon Hennebicq: Colonie et Marine d'abord.

DEUTSCHES RECHT. — Nr. 9/10. — 15 Mei 1938. — Die neuen Richtlinien für das Recht, Solmi. — Die Rechtsgrundlage im autoritären Staat, Messina. Das faschistische Gesetz, Prof. Costamagna. — Deutschland, Italien und das römische Recht, Prof. Roschaker. — Die Pressegesetzgebung des Faschismus, Dresler. — Zum deutsch-italienischen Freundschaftsbund, Rath.

VLAAMSCHE JURISTEN ABONNEERT U OP HET "RECHTSKUNDIG WEEKBLAD"!!!